

Belangrijk:

Dit document geeft aan wat de inhoud van de ondersteuningsniveaus voor lees- en spellingonderwijs inhoudt en wat het mogelijk aanvullend aanbod vanuit de proeftuin kan zijn. Dit zijn opties, ze liggen nog niet vast, maar geven wel een richting. Het uiteindelijke aanbod wordt o.a. bepaald aan de hand van de hulpvragen van de scholen.

Inleiding

Het continuüm van onderwijs en zorg (Struiksmā, 2005) stelt een integrale aanpak voor en laat zien welke stappen het onderwijs en eventueel de zorg zouden moeten zetten voor leerlingen met (ernstige) lees- en/of spellingproblemen. In het continuüm worden zogenaamde ondersteuningsniveaus aangeduid waarbinnen stappen onderscheiden worden. Het continuüm gaat uit van gestapelde zorg. Gestapelde ondersteuning houdt in dat ondersteuning op voorgaande niveaus blijft doorgaan – wanneer er een specifieke interventie op ON3 wordt geboden blijft de ondersteuning op ON1 én ON2 ook doorgaan – en het impliceert dat een leerling afhankelijk van de ondersteuningsbehoeften meer of minder hulp en begeleiding kan krijgen.

ON 1, 2 en 3 behoren op alle scholen tot de basisondersteuning binnen passend onderwijs. De basisondersteuning wordt zo ingevuld, dat ON 1, 2 en 3 elkaar versterken. Dat vraagt om passende inzet van personeel en financiële middelen. Het onderwijs faalt niet als het binnen de onderwijscontext alleen niet lukt om alle kinderen te leren lezen. Er zullen altijd kinderen zijn die aanvullend hierop gespecialiseerde zorg nodig hebben om minimaal op een functioneel niveau te leren lezen. Door een effectieve invulling van de ondersteuningsniveaus wordt deze groep zo klein mogelijk gehouden!

Ondersteuningsniveau 0: voorschoolse periode en groep 1 en 2

- * Zorgen voor rijk taalaanbod in peuter- en kleutertijd.
- * Werken aan leesvoorwaarden in de kleuterbouw.
- * Versterken woordenschat voorschools en po.

Mogelijk aanvullend aanbod vanuit proeftuin:

- * Bouw inzetten (maar wordt vaak op bestuursniveau of SWV ingezet).
- * Consultatie met leerkrachten groep 1 en 2 + ib-ers gericht op rijk taalaanbod, werken aan leesvoorwaarden zoals rijmen, analyse, synthese.
- * Geven van feedback: hoe doe je dit tijdens lezen, in rapport etc.
- * Ouders betrekken bij belang van voorlezen, woordenschat etc.
- * Betrekken van belang van bibliotheek, bijv. organiseren van bezoek aan bibliotheek, bibliotheek op school, gebruiken van bibliotheekkastjes van buurtbewoners.
- * Werken aan leesmotivatie, hoe dit in te zetten?

Vragen scholen:

- * Hoe begeleiden we kleuters met taalachterstanden voordat er wordt gestart met Bouw op een effectieve manier?
- * Hoe kunnen we omgevingsfactoren optimaliseren?
- * Hoe informeren en betrekken we ouders optimaal bij de taalontwikkeling/leesontwikkeling van hun kind? (alle 3 Oosterenk)

Ondersteuningsniveau 1: goed lees- en spellingonderwijs in klassenverband.

- * Kwaliteit instructiegedrag en klassenmanagement
- * Juist gebruik van effectieve methodes
- * Gebruik leerlingvolgsysteem

Op ON1 gaat het om het effectief gebruik van de methode, het bieden van voldoende tijd voor lees- en spellingonderwijs, het zo nodig herhalen van de klassikale instructie, de kwaliteit van de instructie, het klassenmanagement en het hanteren van een leerlingvolgsysteem.

Mogelijk aanvullend aanbod vanuit proeftuin:

- * Ouderbetrokkenheid verhogen door ouderbijeenkomsten met informatie over leesontwikkeling en oefenen thuis.
- * Bijeenkomst voor scholen met uitleg over Brede Vakinhoudelijke Richtlijn Dyslexie
- * Observaties en begeleiding van leerkrachten bij het geven van goed leesonderwijs, oa geven van feedback, versterken leesmotiveer.
- * Betrekken van belang van bibliotheek, bijv. organiseren van bezoek aan bibliotheek, bibliotheek op school, gebruiken van bibliotheekkastjes van buurtbewoners.

Vragen scholen:

- * Hoe kunnen we het leestempo verhogen in groep 3 en 4(Boxem)
- * Voor begrijpend lezen zien we dat bij gebruik van de methode BLINK de resultaten op het gebied van begrijpend lezen vooruit gaan. Tegelijkertijd zien we dat de technisch leesresultaten achteruit gaan. Hoe kunnen we dit voorkomen? (Boxem)
- * We willen graag dat iemand met ons meedenkt over de doorgaande lijn technisch lezen (Boxem)
- * Hoe maken we van onze leerlingen (intrinsiek) gemotiveerde en kritische lezers? (De Marshof)
- * We merken dat leesmomenen weinig benut worden. Veel kinderen lezen op die momenten niet. Daarnaast missen ze veel info door niet kritisch te lezen, terug te lezen. (De Marshof)
- * We hebben een mooi collectie boeken en een bieb. De basisvoorwaarden zijn er. Hoe maken we de volgende slag? (De Marshof)

Vanuit het team van Sanne: inzetten op het belang van het zoveel mogelijk preventief betrekken (dus eigenlijk niveau 0 en 1) van ouders bij de leesontwikkeling van hun kinderen en het aandacht hebben voor leesplezier.

Ondersteuningsniveau 2: extra begeleiding in de klas door de leerkracht (zwakste 25% van de leerlingen)

* Vaststellen van potentiële uitvallers en voldoende differentiatie en extra instructie in de klas. In te zetten als leerlingen D-score of lager hebben behaald op woordlezen en/of spelling.

ON2 is een intensivering van ON1:

- verlengde en verdiepte instructie,
- herhaling in kleinere stappen, specifiek van inhoud en met meer oefentijd en meer begeleidde inoefening.
- Het doel van ON2 is dan ook dat de leerling de aansluiting met de methode, en daarmee met de groep, kan behouden. De effectiviteit van de ondersteuning van de leerkracht en de bestede leertijd (niet vastgelegd) bepalen het succes van ON2.

Mogelijk aanvullend aanbod vanuit proeftuin:

- * Ouderbetrokkenheid verhogen door ouderbijeenkomsten met informatie over leesontwikkeling en oefenen thuis.
- * Bijeenkomst voor scholen met uitleg over Brede Vakinhoudelijke Richtlijn Dyslexie
- * Observaties en begeleiding van leerkrachten bij het geven van goed leesonderwijs
- * Ondersteuning op klas- of schoolniveau van dyslexie-expert. Leerkracht en/of ib-er kan 2-4x per jaar vragen stellen aan de dyslexie-expert over mogelijke aanmeldingen of leerlingen die uitbehandeld zijn.

Ondersteuningsniveau 3: specifieke interventies die afgestemd zijn op hiaten, uitgevoerd en/of ondersteund door de lees-/spellingsspecialist op school.

* Vaststellen leerlingen met ernstige lees-/spellingproblemen en aanbieden specifieke interventie individueel of in een klein groepje (intensieve, planmatige en doelgerichte begeleiding). ON3 wordt ingezet bij twee maal E/V score op DMT, als ON2 geen effect heeft gehad.

- nadere analyse van achterstanden

- keuze voor aanpak is individueel afgestemd op grond van gesignaleerde hiaten.
- ON3 vraagt bij voorkeur om individuele aanpak, maar er kan ook beredeneerd gekozen worden voor groepje van max 4 leerlingen.
- Extra hulp bestaat uit: minimaal 60 min. per boven op ON1 en ON2 door leerkracht of leesspecialist.
- Extra hulp moet tussen 2 hoofdmeetmomenten plaatsvinden, voor minstens 20-24 weken.
- Extra hulp moet vast liggen in een handelingsplan met numeting, smart-doelen, aantal minuten, welke materialen/methodes en evaluatie.

* Vaststellen van achterstand en hardnekkigheid: vermoeden van dyslexie
Toetsen door middel van CITO leerlingvolgsysteem of EMT/Klepel en PI-dictee.

Mogelijk aanvullend aanbod vanuit proeftuin:

Observaties en begeleiding van leerkrachten bij het geven van ondersteuning op niveau 3 en daarbij ouders betrekken.

	Observaties en begeleiding van leerkrachten bij ON3 en ouders betrekken
Doel	Hoger leesniveau leerlingen van groep 3-6 Deskundigheidsbevordering professional (leerkracht) Deskundigheidsbevordering ouders.
Inhoud	a. 4 Observaties bij uitvoering ON3 (misschien ook ON1 en ON2??) en terugkoppeling hiervan met tips en adviezen. 1 uur observeren, 0,5 uur nabespreking, 0,5 uur voorbereiding/nawerk. b. verhogen ouderbetrokkenheid van leerlingen die in ON3 zitten door 2 bijeenkomsten van 2 uur (1 uur uitvoering en 1 uur voorbereiding) voor ouders gericht op tips en adviezen hoe thuis met hun kind te oefenen.
Doelgroep	Leerkrachten groep 3,4,5,6 van basisscholen die zich hebben opgegeven, die moeite hebben met de vormgeving ON3. Ouders waarvan de leerlingen ON3 volgen.
Voorwaarden	• Professional: school faciliteert professional • Leerling: minimaal 2xE op DMT en minimaal 1 periode ON3 geboden • Ouders willen betrokken zijn.
Toeleiding	De scholen zijn geselecteerd door projectgroep. De uitvoerder neemt contact op met de betreffende scholen en plant een intakegesprek. In dit intakegesprek worden de observaties ingepland, worden deelnemende ouders vastgelegd en ouders uitgenodigd voor een ouderbijeenkomst.
Monitoring	Er wordt gestart met een intakeformulier en een MS Forms/Google Form, waarbij de beginsituatie in kaart wordt gebracht. Na afloop volgt opnieuw een MS Forms/Google Form om zo de vooruitgang in kaart te brengen.
Facturatie	Totaal 8 uur per observatietraject en 4 uur voor ouderbijeenkomsten. Dit betekent 12 uur per school. Kosten zijn dan 1080,- tot 1200,- (afhankelijk van de uurprijs).

Training leerkrachten en ib-er gericht op effectieve leestechneken, gevolgd door coaching on the job bij uitvoering ON3.

	Professional training en coaching on the job
Doel	Hoger leesniveau leerlingen van groep 3-6 Deskundigheidsbevordering professional (leerkracht/onderwijsassistenten)
Inhoud	c. 2 trainingssessies (totaal 3 uur)

	d. On-the-job over een periode van 9-12 weken (8 uur), excl. intake, tussen-en eindgesprek (3 uur). Dit is per ON3-groepje.
Doelgroep	Leerkrachten (en leerlingen) groep 3,4,5,6 van basisscholen die zich hebben opgegeven, die moeite hebben met de vormgeving ON3. Per school gaat het om 1-3 trajecten.
Voorwaarden	- Professional: school faciliteert professional - Leerling: minimaal 2xE op DMT en minimaal 1 periode ON3 geboden
Toeleiding	De scholen zijn geselecteerd door projectgroep. De uitvoerder neemt contact op met de betreffende scholen en plant een intakegesprek. In dit intakegesprek wordt de training gepland, de deelnemers bepaald en de coaching on the job vastgelegd.
Monitoring	Er wordt gestart met een intakeformulier en een MS Forms/Google Form, waarbij de beginsituatie in kaart wordt gebracht. Na afloop volgt opnieuw een MS Forms/Google Form om zo de vooruitgang in kaart te brengen.
Facturatie	Totaal 14 uur per traject. Dat betekent 1260,- tot 1400,-. Dit is voor de training en de coaching on the job van 1 ON3 groepje. Wellicht kunnen per school meerdere ON3 groepjes begeleid worden??

Ondersteuning op klas- of schoolniveau van dyslexie-expert. Leerkracht en/of ib-er kan 2-4x per jaar vragen stellen aan de dyslexie-expert over mogelijke aanmeldingen of leerlingen die uitbehandeld zijn.

	Consultaties
Doel	Leerkrachten ervaren meer handelingsbekwaamheid. Meer scholen verwijzen volgens prevalentienormen naar ED-zorg
Inhoud	Per school zijn er gemiddeld 4 consultatiemomenten per jaar. Via het intakeformulier vindt een gesprek met de uitvoerder van de hulp en de ib'er plaats, waarna het aanbod wordt bepaald, het betreft dus school specifieke hulpvragen. Brede kennisinjecties op bouw- en teamniveau worden gestimuleerd.
Doelgroep	Alle scholen die zich hebben opgegeven.
Voorwaarden	Alle ib'ers leveren input voor de intake aan de hand van een semigestructureerd interview. De uitvoerder maakt hiervoor een formulier, samen met (delen van) het projectgroep.
Toeleiding	De uitvoerder neemt contact op met de ib'er van de school voor het intakegesprek.
Monitoring	nog nader te bepalen.
Facturatie	Per afspraak 2 uur (1,5 uur uitvoering, 0,5 uur voorbereiding/nawerk). 4 consultatiemomenten per school. Is totaal 8 uur per school. Totaalprijs: 720,- tot 800,- per school. (uurprijs 90,- tot 100,-) Totaalbedrag afhankelijk van aantal scholen dat mee doet.

*** bovenschoolse intervisiemomenten organiseren met leesspecialist om casuïstiek te kunnen bespreken.**

	Bovenschoolse intervisies
Doel	Leerkrachten ervaren meer handelingsbekwaamheid. Meer scholen verwijzen volgens prevalentienormen naar ED-zorg
Inhoud	Er worden 6-8 bovenschoolse intervisies per jaar georganiseerd.
Doelgroep	Alle scholen die zich hebben opgegeven.

Voorwaarden	Alle ib'ers leveren opnieuw input voor de intake aan de hand van een semigestructureerd interview. De uitvoerder maakt hiervoor een formulier, samen met (delen van) het projectgroep.
Toeleiding	De uitvoerder plant de intervisies en nodigt de scholen/intern begeleiders/ en eventueel leerkrachten hiervoor uit.
Monitoring	nog nader te bepalen.
Facturatie	Per afspraak 2 uur (1,5 uur uitvoering, 0,5 uur voorbereiding/nawerk). 6 tot 8 intervisies per schooljaar.. Is totaal 12-16 uur. Totaalprijs met 90,- per uur: 540,- tot 720,- Totaalprijs met 100,- per uur: 600,- tot 800,-

Er zijn geen vragen van scholen hierover binnen gekomen.

Ondersteuningsniveau 4: diagnostiek en behandeling door zorgverlener (zwakste 4% van de leerlingen)

Bij 3x E/V- score op de DMT en voldoende ondersteuning op ON1,2 en 3, dus hardnekkig achterstanden, dan door naar ON4.

- * Vaststellen van dyslexie (psychodiagnostisch onderzoek)
- * Gespecialiseerde dyslexiebehandeling.

Mogelijk aanvullend aanbod vanuit proeftuin:
geen.

Vragen scholen

- * Wat betreft de meetlat kwam vanuit de Geert Grote en de Phoenix nog het idee om vroegtijdig te beginnen met kortdurende behandeling. **Dit past niet in de proeftuin mbt het versterken van het onderwijs**

Ondersteuning bij lezen en spellen op school

Bij leerlingen met lees- en spellingproblemen is intensieve en passende begeleiding in het onderwijs nodig. Tijdens de begeleiding komt er zicht op het tempo waarin de vaardigheid van de leerling groeit en op de hardnekkigheid van eventuele problemen. Hierbij wordt ondersteuning geboden op verschillende niveaus. Om hiermee aan de slag te gaan zijn er verschillende handreikingen en andere documenten ontwikkeld en te vinden op www.dyslexiecentraal.nl

Leidraad van onderwijs naar zorg
> kijk bij WETEN > Doorverwijzing naar de zorg

Aan de slag!

